

דאי כרבי יהודה, הא סבירא ליה דאפילו
לכתחלה יקרא!

אי רבי יוסי, הא סבירא ליה דאפילו דייעבד
נמי לא?!

ומתרצינן: לעולם ההיא דתרומה רבי יהודה כ-א
היא, ובאמת אפילו לכתחילה מכשיר
כדאמרן. ומתניתין רבי יוסי היא, ואפילו
דייעבד נמי לא יקרא. ולא קשיא ההיא דברכת
המזון —

דהא דתנן דתורם לכתחילה — דידיה, שיטת
רבי יהודה עצמו היא.

ואילו הא דברכת המזון, דלכתחילה לא
יברך, ואם בירך יצא — שיטתיה דרביה
דרבי יהודה היא, דהוא רבי אלעזר בן
עזריה.

דתניא: רבי יהודה אומר משום רבי אלעזר
בן עזריה: הקורא את שמע — צריך שישמיע
לאזנו. שנאמר: "שמע ישראל ה' אלהינו ה'
אחד", ודרשינן: השמע לאזניך מה שאתה
מוציא מפיך. ולישנא ד"צריך שישמיע
לאזנו", משמע דלכתחילה צריך לעשות כך,
אבל בדיעבד — יצא.

שומע — תורם תרומה לכתחלה, ואף על פי
שהוא צריך לברך, ואין אזניו שומעות את
הברכה שמוציא מפיו, מני?

אי רבי יהודה היא, הא סבירא ליה דייעבד —
אין, אבל לכתחלה — לא, דלכתחלה צריך
להשמיע לאזניו!

ואי רבי יוסי היא, הא סבירא ליה דאפילו
בדיעבד נמי לא יצא!

אם כן, מאן תנא דסבירא ליה דאפילו
לכתחילה תורם?

ותמהינן: ואלא מאי בעית למימר, דההיא
דרבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי —
כרבי יהודה היא, וסבירא ליה לרבי יהודה
דאפילו לכתחילה יקרא את שמע — אף על
פי שאינו משמיע לאזנו, ולכן בתרומה —
אפילו לכתחלה תורם, וכן קורא את המגילה
אפילו לכתחילה, ומתניתין דידן — רק
אליבא דרבי יוסי היא¹⁰³?

אם כן, אלא הא דתניא: לא יברך אדם ברכת
המזון בלבו¹⁰⁴, ואם בירך — יצא בדיעבד,
מני? הא ליכא לאוקמה לא כרבי יהודה ולא
כרבי יוסי!¹⁰⁵

בברכות [כ' ע"ב] כתב בשם יש מי שאומר,
דבדברים שחיוכם מדרבנן, יוצא יד"ח בהרהור
[ועיי' במג"א הל' תפילה סי' ק"א סק"ב,
שנסתפק אם בתפילה יוצא בדיעבד ע"י הרהור
בלבו].

103. הקשו התוס', היכי מדמי ברהמ"ז לקריאת
שמע? דבשלמא גבי מגילה, איכא למימר דס"ל
כמ"ד דבעינן בק"ש השמעת האוזן, וס"ל דתקון
קריאת מגילה כעין דאורייתא. אבל ברהמ"ז דהוי
דאורייתא, ולא כתיב בה "שמע", מנלן דצריך

103. והא דפליגי רבי יהודה ורבי יוסי גבי
קריאת שמע לענין דייעבד — להודיעך כחו דרבי
יוסי, דאפילו בדיעבד נמי פסל. רש"י.

104. כתב הריטב"א, דהאי "בלבו" לאו דווקא,
דהא קיי"ל דהרהור לאו כדיבור דמי, ואפילו
בדיעבד לא יצא ככה"ג. אלא הכוונה שמוציא
מפיו, ואינו שומע, ומשו"ה קרי ליה "בלבו". וכן
כתבו בעל המאור והראב"ד בברכות [כ' ע"ב].

אבל מהרמב"ם [פ"א מהל' ברכות הל"ז]
משמע, דאפילו הרהר בלבו — יצא. ובמאירי